

వాల్మీకి రామాయణం

అయోధ్యకాండ

94. చతుర్వవతితమః సర్గః - చిత్రకూటవర్ణనా

|| చిత్రకూటవర్ణనా ||

దీర్ఘకాలోషితస్తస్మిన్ గిరౌ గిరివనప్రియః |
వైదేహ్యః ప్రియమాకాంక్షన్ స్వం చ చిత్తం విలోభయన్ || 1 ||

అథ దాశరథిశ్చిత్తం చిత్రకూటమదర్శయత్ |
భార్యామమరసంకాశః శచీమివ పురందరః || 2 ||

న రాజ్యాద్భంశనం భద్రే న సుహృద్భిర్విభవః |
మనో మే బాధతే దృష్ట్వా రమణీయమిమం గిరిమ్ || 3 ||

పశ్యేమమచలం భద్రే నానాద్విజగణాయుతమ్ |
శిఖరైః ఖమివోద్విద్ధైర్దాతుమద్భిర్విభూషితమ్ || 4 ||

కేచిద్రజతసంకాశాః కేచిత్ క్షతజసన్నిభాః |
పీతమాంజిష్ఠవర్ణాశ్చ కేచిన్తణివరప్రభాః || 5 ||

పుష్పార్కకేతకాభాశ్చ కేచిజ్ఞో తీరసప్రభాః |
విరాజంతేఽచలేంద్రస్య దేశా ధాతువిభూషితాః || 6 ||

నానామృగగణద్వీపితరక్ష్యక్షగణైర్పుతః |
అదుష్టైర్భాత్యయం శైలో బహుపక్షిసమాయుతః || 7 ||

ఆవుజంబ్వసనైర్లోదైః ప్రియాలైః పనసైర్ధవైః |
అంకోలైర్భవ్యతనిశైర్భిల్వతిందుకవేణుభిః || 8 ||

కాశ్చర్యలిష్టవరుణైర్మధూకైస్తిలకైస్తథా |
బదర్యామలకైర్మిపైర్వేత్రధన్వనబీజకైః || 9 ||

పుష్పవద్భిః ఫలోపేతైశ్చాయావద్భిర్మనోరమైః |
ఏవమాదిభిరాకీర్ణః శ్రియం పుష్పత్యయం గిరిః || 10 ||

శైలప్రస్థేషు రమ్యేషు పశ్యమాన్ రోమహర్షణాన్ |
కిన్నరాన్ ద్వంద్వశో భద్రే రమమాణాన్తనస్వినః || 11 ||

శాఖావసక్తాన్ ఖడ్గాంశ్చ ప్రవరాణ్యంబరాణి చ |
పశ్య విద్యాధరస్త్రీణాం క్రీడోద్దేశాన్ మనోరమాన్ || 12 ||

జలప్రపాతైరుద్భేదైర్మిష్యందైశ్చ క్వచిత్ క్వచిత్ |
స్రవద్భిర్భాత్యయం శైలః స్రవన్తద ఇవ ద్విపః || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం

అయోధ్యకాండ

94. చతుర్వవతితమః సర్గః - చిత్రకూటవర్ణనా

గుహాసమీరణో గంధాన్ నానాపుష్పభవాన్వహన్ |
 పూణతర్పణమభ్యేత్య కం నరం న ప్రహర్షయేత్ || 14 ||

యదీహ శరదోఽనేకాస్త్యయా సార్థమనిందితే |
 లక్ష్మణేన చ వత్సామి న మాం శోకః ప్రథక్ష్మతి || 15 ||

బహుపుష్పఫలే రమ్యే నానాద్విజగణాయుతే |
 విచిత్రశిఖరే హ్యస్తిన్ రతవానస్తి భామిని || 16 ||

అనేన వనవాసేన మయా ప్రాప్తం ఫలద్యయమ్ |
 పితుశ్చాన్యణతా ధర్మే భరతస్య ప్రియం తథా || 17 ||

వైదేహి రమసే కచ్ఛిచ్ఛిత్రకూటే మయా సహ |
 పశ్యంతి వివిధాన్భావాన్ మనోవాక్యాయసమ్మతాన్ || 18 ||

ఇదమేవామృతం ప్రాహుః రాజ్ఞి రాజర్షయః పరే |
 వనవాసం భవార్థాయ ప్రేత్య మే ప్రపితామహాః || 19 ||

శిలాః శైలస్య శోభంతే విశాలాః శతశోఽభితః |
 బహులా బహుశైర్వర్ణైర్మలపీతసితారుణైః || 20 ||

నిశి భాంత్వచలేంద్రస్య హుతాశనశిఖా ఇవ |
 ఓషధ్యః స్వప్రభాలక్ష్మా భ్రాజమానాః సహస్రశః || 21 ||

కేచిత్ క్షయనిభా దేశాః కేచిదుద్యానసన్నిభాః |
 కేచిదేకశిలా భాంతి పర్వతస్యాస్య భామిని || 22 ||

భిత్త్వేవ వసుధాం భాతి చిత్రకూటః సముత్థితః |
 చిత్రకూటస్య కూటోఽసౌ దృశ్యతే సర్వతః శుభః || 23 ||

కుష్ఠపున్నాగస్థగరభూర్జపత్రోత్తరచ్ఛదాన్ |
 కామినాం స్వాస్తరాన్ పశ్య కుశేశయదలాయుతాన్ || 24 ||

మృదితాశ్చాపవిధాశ్చ దృశ్యంతే కమలస్రజః |
 కామిభిర్వనితే పశ్య ఫలాని వివిధాని చ || 25 ||

వస్యోకసారాం నశినీమత్యేతీవోత్తరాన్ కురూన్ |
 పర్వతశ్చిత్రకూటోఽసౌ బహుమూలఫలోదకః || 26 ||

ఇమం తు కాలం వనితే విజహ్నివా న్త్వయా చ సీతే సహ లక్ష్మణేన చ |
 రతిం ప్రపత్యే కులధర్మవర్ధనీం సతాం పథి స్వైర్మియమైః పర్వః స్థితః || 27 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

94. చతుర్వవతితమః సర్గః - చిత్రకూటవర్ణనా

గుహసమీరణో గంధాన్ నానాపుష్పభవాన్వహన్ |
పూణతర్పణమభ్యేత్య కం నరం న ప్రహర్షయేత్ || 14 ||

యదీహ శరదోఽనేకాస్త్యయా సార్థమనిందితే |
లక్ష్మణేన చ వత్సామి న మాం శోకః ప్రథక్ష్మతి || 15 ||

బహుపుష్పఫలే రమ్యే నానాద్విజగణాయుతే |
విచిత్రశిఖరే హ్యస్మిన్ రతవానస్మి భామిని || 16 ||

అనేన వనవాసేన మయా ప్రాప్తం ఫలద్యయమ్ |
పితుశ్చాన్యణతా ధర్మే భరతస్య ప్రియం తథా || 17 ||

వైదేహి రమసే కచ్ఛిచ్ఛిత్రకూటే మయా సహ |
పశ్యంతీ వివిధాన్భావాన్ మనోవాక్యాయసమ్మతాన్ || 18 ||

ఇదమేవామృతం ప్రాహుః రాజ్ఞి రాజర్షయః పరే |
వనవాసం భవార్థాయ ప్రేత్య మే ప్రపితామహాః || 19 ||

శిలాః శైలస్య శోభంతే విశాలాః శతశోఽభితః |
బహులా బహుశైర్వర్ణైర్మలపీతసితారుణైః || 20 ||

నిశి భాంత్వచలేంద్రస్య హుతాశనశిఖా ఇవ |
ఓషధ్యః స్వప్రభాలక్ష్మా భ్రాజమానాః సహస్రశః || 21 ||

కేచిత్ క్షయనిభా దేశాః కేచిదుద్యానసన్నిభాః |
కేచిదేకశిలా భాంతి పర్వతస్యాస్య భామిని || 22 ||

భిత్త్వేవ వసుధాం భాతి చిత్రకూటః సముత్థితః |
చిత్రకూటస్య కూటోఽసౌ దృశ్యతే సర్వతః శుభః || 23 ||

కుష్ఠపున్నాగస్థగరభూర్ణపత్రోత్తరచ్ఛదాన్ |
కామినాం స్వాస్తరాన్ పశ్య కుశేశయదలాయుతాన్ || 24 ||

మృదితాశ్చాపవిధాశ్చ దృశ్యంతే కమలస్రజః |
కామిభిర్వనితే పశ్య ఫలాని వివిధాని చ || 25 ||

వస్యాకసారాం నశినీమత్యేతీవోత్తరాన్ కురూన్ |
పర్వతశ్చిత్రకూటోఽసౌ బహుమూలఫలోదకః || 26 ||

ఇమం తు కాలం వనితే విజహ్నివా న్త్వయా చ సీతే సహ లక్ష్మణేన చ |
రతిం ప్రపత్స్యే కులధర్మవర్ధనీం సతాం పథి స్వైర్నియమైః పరైః స్థితః || 27 ||

ఇత్యార్ద్రే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అయోధ్యాకాండే చతుర్వవతితమః
సర్గః || 94 || 516
అమరసధి అమర్